

Radioterapie v méně častých indikacích

Vážení kolegové, vážení čtenáři, v posledních dekádách jsme svědky významného pokroku v poznání molekulárních charakteristik nádorů, jehož odrazem je vývoj nových léků uplatňujících se v systémové léčbě nádorových onemocnění. Pod záplavou odborných prací věnovaných této problematice se mnohdy ztrácí důležitost, kterou v onkologické léčbě zaujímá radioterapie, a to i přesto, že léčebné ozařování je součástí léčby u většiny pacientů se solidními nádory a díky svému kurativnímu potenciálu zůstává nejučinnějším nechirurgickým léčebným postupem. Moderní radioterapeutické přístroje umožňují přesnější aplikaci požadované dávky záření do místa zájmu se současným snížením rizika radiačního poškození zdravých tkání v okolí.

V posledních letech došlo ke zlepšení vybavenosti radioterapeutických pracovišť v síti komplexních onkologických center v České republice a moderní techniky radioterapie se tak staly dostupné pro většinu onkologických pacientů. Jsem proto rád, že jsme s kolegy z Ústavu radiační onkologie dostali možnost úzký prostor věnovaný radioterapii v českém odborném tisku rozšířit. Hlavní téma aktuálního čísla periodika *Onkologie* je proto z větší části věnované právě radioterapii.

V léčbě nádorů hlavy a krku dnes hrají moderní konformní ozařovací techniky zásadní roli. Celosvětově stoupá podíl pacientů s karcinomem laryngu a hypofaryngu, kteří jsou léčeni larynx zachovnou radioterapií namísto razantní chirurgické operace zahrnující často odstranění hrtanu. První původní sdělení ukazuje na zásadní prognostický dopad komorbidit a faktorů životního stylu v rozsáhlém souboru pacientů s karcinomem laryngu, kteří podstoupili kurativní radio(chemo)terapii.

Moderní techniky radioterapie přinášejí zvýšené odborné nároky na lékařský i nelékařský personál a na organizaci činností, které se na procesu plánování léčby zářením podílejí. Cílem externích a interních auditů je monitorace těchto prováděných činností a snaha o kontinuální zlepšování jejich funkčnosti. V předkládaném sdělení se jeho autoři věnují tématu interního klinického auditu a hodnotí své vlastní zkušenosti s jeho prováděním na domovském radioterapeutickém pracovišti.

Následující práce předkládá dlouhodobé výsledky retrospektivního hodnocení souboru pacientů se sarkomy měkkých tkání dolních končetin léčených pooperační radioterapií. Referované výsledky ukazují na vysokou lokoregionální účinnost multidisciplinárního přístupu u většiny léčených pacientů. Riziko vzniku kostní fraktury jako pozdního efektu radioterapie

je u pacientů, kteří podstoupili kombinovanou léčbu, reálné a tato komplikace postihuje přibližně jednoho z deseti ozařovaných pacientů.

Kurativní radioterapie nádorů hlavy a krku je zatížena vysokou mírou akutní a pozdní toxicity, která se dále zvyšuje při kombinaci radioterapie s dalšími léčebnými modalitami. Podpůrná léčba je proto důležitou součástí komplexní péče o ozařované pacienty. Nežádoucí účinky léčby rovněž zvyšují riziko hyponutrice v průběhu radioterapie a po jejím skončení s nepříznivým dopadem na léčebné výsledky. Doporučení k podpůrné péči a nutriční podpoře pacientů podstupujících radioterapii pro nádory hlavy a krku podává další souhrnné sdělení.

Vzhledem k liberalizaci postojů společnosti vůči příslušníkům menšinové sexuální orientace a genderové identity od devadesátých let minulého století vystupuje problematika této komunity stále více do popředí včetně specifického přístupu v léčebné péči. Poslední sdělení se proto týká některých specifických aspektů onkologické péče o LGBTQI+ pacienty.

Za kolektiv autorů Ústavu radiační onkologie přeji české onkologii mnoho sil do dalších let a české radioterapii zvlášť.

MUDr. Miloslav Pála, Ph.D., MBA
Ústav radiační onkologie 1. LF UK
a FN Bulovka, Praha